
Konsekvensbeskrivning

Dp för Kärsby skola och kulturhus
Norsborg, Botkyrka kn

Upprättad:
2022-10-31

Upprättad av:
Jan Perotti
Antikvarie

white

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	3
Bakgrund	3
Granskade handlingar	3
Metodik	3
2. Sammanfattande bedömning.....	5
3. Konsekvensanalys	6
Lokalisering.....	6
Landskapskaraktär	6
Gestaltning mark.....	6
Disposition	6
Gestaltning – byggnader	7
Kärsby gård	7
Riktlinjer	7

1. INLEDNING

Bakgrund

Stiftelsen Bar Hebreus avser att uppföra en skola och på Kårsby idrottsplats öster om bostadshusen i Norsborg, Botkyrka kommun. I anslutning till skolan planeras även för en föreningslokal åt Arameiska-Syrianska KIF. Det är således två volymer med tillhörande skolgård och parkering som avses uppföras. Planarbete har initierats inom vilket undertecknad har kopplats in för att bistå projektet och arkitekt med antikvarisk kunskap i gestaltningen av byggnaderna och platsen. Detta har varit ett villkor från kommunen eftersom den aktuella ytan ligger inom ett område som är av riksintresse för kulturmiljövården.

Föreliggande konsekvensbeskrivning avhandlar exploateringsförslagets påverkan på de kulturhistoriska värdena och på riksintresset. I detta skede analyseras påverkan på landskapsrummet, viktiga siktvinklar och förhållandet till intilliggande Kårsby gård.

En kulturmiljöanalys har tagits fram av Stiftelsen Kulturmiljövård, daterad 2022-06-20. Dokumentet utgör grund för bedömningarna i denna konsekvensanalys.

Konsekvensanalysen görs på förslaget i sin nuvarande form. Ändringar, framför allt när det gäller detaljutföranden, kan uppkomma i senare skeden.

Granskade handlingar

Följande handlingar har konsekvensbedömt:

- A-ritningar, Kulturhuset, Maree Design & Projektbyrå AB, 2022-10-14
- A-ritningar, Edessa skolan, Maree Design & Projektbyrå AB, 2022-10-03
- Landskapsskiss, Maree Design & Projektbyrå AB, 2022-09-19

Metodik

Vid bedömningen av exploateringsförslagets påverkan på landskapet och kulturmiljön är Riksantikvarieämbetets rapport *Kulturmiljövårdens riksintressen enligt 3 kap. 6 § miljöbalken – Handbok* från 2014 lämpligt att utgå från. Handboken ger vägledning i bedömningen av hur förändringar kan förstärka eller försvaga de kulturhistoriska värden som identifierats.

Riksantikvarieämbetets handbok säger bland annat följande om påtaglig skada:

- Landskapets läsbarhet – det vill säga möjligheterna att förstå och uppleva ett områdes ... kulturhistoriska sammanhang, såsom det kommer till uttryck i landskapet – är central vid urvalet av ... därmed även i analysen av en förändrings påverkan på kulturmiljön.
- Miljöns ... egenskaper består i alla de fysiska uttryck – objekt, karaktärsdrag, strukturer, funktioner och samband – som gör ... historien läsbar i landskapet. Det är åtgärdens konsekvenser för denna läsbarhet som ska lyftas fram i skadeanalysen. Avgörande för

bedömningen är i hur hög grad platsen fortsatt kommer att karaktäriseras av eller kunna återspegla det ... kulturhistoriska sammanhang som ligger till grund för utpekandet. [...]

- Avgörande för bedömningen av om en förändring kan innebära påtaglig skada eller inte är i hur hög grad platsen fortsatt karaktäriseras av eller har förutsättningar att återspegla det ... kulturhistoriska sammanhang som varit präglade. [...]
- I de fall den föreslagna åtgärden innebär att de ... uttrycken och karaktärsdragen, eller delar av dessa, förloras eller förvanskas bör skadan bedömas som påtaglig. Det kan handla om att fysiska uttryck – objekt, karaktärsdrag, strukturer, funktioner och samband – försvinner eller att nytillskott dominerar över eller släcker ut de karaktärsdrag och samband som är avgörande för riksintresset. Att uttryck och egenskaper förvanskas innebär att de finns kvar men förändras på ett sätt eller i en omfattning att de inte längre tillräckligt tydligt återspeglar det ... kulturhistoriska sammanhanget. Om åtgärden innebär att riksintressets uttryck och karaktärsdrag försvagas föreligger risk för påtaglig skada. Det kan innebära att uttrycken förändras eller landskapets rumsliga samband och sammanhang fragmenteras på ett sätt som inte omöjliggör men som påtagligt försvårar läsbarheten ...

Riksantikvarieämbetet lämnar följande modell för bedömning av påverkan på riksintresset:

	← Förändring →						
Områdets värden kommer att	förädlas	förökas	förstärkas	förbli oförändrade	försvagas	förvanskas	försvinna
Innebörd	förbättring			neutral påverkan	skada	påtaglig skada	
Förhållnings-sätt	Inspirera - stärka Berika			Hänsyn Bruka varsamt	Hindra - lindra Minimera skadan	Ej tillåtligt Undvika skadan	

2. SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Den föreslagna exploateringen på Kårsby idrottsplats bedöms få neutral påverkan på kulturhistoriska värden och riksintresset. Exploateringen utförs på ianspråktagen mark som är bearbetad. De nya byggnadsvolymer är placerade i randzonen av ett öppet landskap, men med skogsidå på två sidor om tomten. Placeringen följer de rekommendationer som vanligen lämnas vid bebyggelse på landsbygd. Byggnaderna är orienterade efter de övergripande strukturerna hos befintlig bebyggelse och i landskapsrummet.

Viss bearbetning av befintliga slänter utförs. Bearbetningen får obetydlig påverkan på upplevelsemässiga värden. Den har dessutom anpassats för att bättre smälta in i kulturmiljön.

Förhållandet till Kårsby gård har respekterats. Skogsidån mellan gården och idrottsplatsen bevaras, därmed kommer ingen visuell kontakt uppstå mellan de nya byggnaderna och gården.

3. KONSEKVENSANALYS

Lokalisering

Norsborg är beläget i ett för Mälardalen karaktäristiskt sprickdalslandskap med skogsklädda kullar och bördig jordbruksmark i låglänt terräng, vilken sluttar ner mot Mälaren. I närområdet finns Norsborgs slott, Norsborgs vattenverk och ett större område med modernistisk bebyggelse.

Den föreslagna platsen för skolan och föreningsbyggnaden utgör idag ianspråktagen mark som nyttjats som idrottsplats. Den ligger i anslutning till exploaterad mark, tomtmark och öppet landskap. Utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv är det en lämplig lokalisering eftersom marken redan är ianspråktagen och bearbetad samt att den ligger i anslutning till befintliga strukturer. Därmed krävs inga ytterligare bearbetningar av landskapet.

Landskapskaraktär

Trots inslag av storskalig modernistisk bebyggelse och industri i närområdet har området runt Kärsby idrottsplats kvar en agrar karaktär. De olika årsringarna är kontrasterande och de framträder tydligt i landskapet. Tillsammans bildar de en särpräglad karaktär typisk för modernistiska områden.

Skolan uppförs i gränzonen mellan bebyggd och obebyggd mark, och intill skogsbryn. På så vis tar bebyggelsen stöd mot skogsriddarna i söder och väster, en korrekt hantering av nya volymer i miljöer med en lantlig karaktär. De nya volymerna får därmed liten påverkan på landskapsbilden.

Gestaltning mark

Byggnaderna uppförs på en yta som är bearbetad och nivellerad sedan tidigare. En viss justering av den befintliga slänten mot norr krävs, en åtgärd som får obetydlig påverkan på landskapet. Slänten är en av de delar som bearbetats under projekteringen för bättre anpassning till kulturmiljön.

En mindre justering av befintlig slänt mot söder utförs också, vilken inte medför någon påverkan på kulturhistoriska värden

Övriga markåtgärder så som anläggande av skolgård och parkering har ingen betydelse för platsens kulturhistoriska värden.

Disposition

Dispositionen med två parallella volymer fungerar bra i sammanhanget. Byggnadernas riktning följer den övergripande riktningen i landskapet och hos befintliga strukturer. Idag finns en mindre trädrad i norr som utgör gräns mellan idrottsplatsen och det öppna landskapet. Skolbyggnaden kommer till viss del ersätta denna rad. Det öppna landskapets rumsliga avgränsningen kommer därmed inte ändras utan snarare bevaras, men med ett annat fondmotiv.

Gestaltning – byggnader

De föreslagna byggnaderna avses uppföras med ett modulsystem, vilket medför begränsningar i volymbehandling och fasaddisposition. Volymerna är enkla och försedda med sadeltak. De enkla volymerna ger byggnaderna en tydlighet och renhet som inte sticker ut, utan snarare tar en underordnad roll i omgivningen.

Som fasadmaterial föreslås panel. Kulörer är inte satt i detta skede.

Kärsby gård

Förtätningen berör Kärsby gård som ligger i anslutning till idrottsplatsen, dold bakom en skogsriddå. I viss mån minskar läsbarheten av gårdens betydelse i landskapet eftersom den hamnar i en ny kontext. Eftersom skogsriddån består, vilken utgör en visuella och fysisk avgränsning mellan idrottsplatsen och gården, sker ingen direkt påverkan på gården eller dess närmiljö.

Riktlinjer

I kulturmiljöanalysen lämnas ett antal råd- och riktlinjer för den nya bebyggelsen. Relevanta riktlinjer har följts i förslaget så som placering av volymerna och parkeringar. Vissa riktlinjer hanteras inte i detaljplaneskedet. Andra riktlinjer har av undertecknad bedömts vara irrelevanta, till exempel rekommendationen att använda indragen takvåning. I detta fall är sadeltak mer lämpligt eftersom det är en vanlig takform i den svenska byggnadstraditionen, vilken har bättre förutsättningar att smälta in i landskapet.